

63702/c

DEBRECZENI SZEMLE EMLÉKLAP,

AZ ORSZÁGOS DAL- és ZENE ÜNNEPÉLY ALKALMÁBÓL

Megjelenik mindennap este.

Debrecen, 1882.

Augusztus 16.

SZERKESZTIK :

Szombati János, Dr. Pápay Imre, Tóth László.

Egyes szám ára 10 kr.

KIADÓ LAPTULAJDONOS :

ZICHERMANN HERMAN.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1882. Ag.

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

ALAP

Legyenek sz. kir. Debreczen város vendégei, a haza négy tájáról ide sereglett dalárok, a szív mélyéből fakadó, tiszta és meleg érzettől áthatott szavakbau üdvözölve.

A legmagyarabb város vendégszerető lakói hívták őket meg, hogy itt legyen a dal ünnepe, hogy itt találkozzanak azok, kik a dalművészet művelése által, fejlesztik a hazaszeretetet, erősbitik e nemzeti érzelmeket.

És ők — engedve a hívó szózatnak, — eljöttek hozzánk örömmel, itt vannak köztünk, s mondhatunk nekik meleg üdvözlő szavakat, forrón szoríthatjuk meg kezöket, részt veszünk ünnepeikben, midőn a hazafiasság oltára előtt művésztökkel áldoznak.

Nagy, talán végtelennek is mondható erő van a dalban, erő, mely lelkesít, erő, mely buzdít, erő, mely tettekre hevit, szeretetre gyújt és — könyekre fakaszt, s ez erő hatása kiterjed az érzelmek és izlés nemesítésére is.

A magyar nemzet mindég kiváló előszeretettel viseltetett a művészet, különösen pedig a dalművészet iránt; nincs nemzet a föld kerekiségén, mely oly szép dalokkal birjon, mint a magyar, melyeknek szövege és zenéje egyaránt oly gyönyörű volna.

De legjobban mutatják nemzetünknek a dalművészet iránt nyilvánuló rokonszenvét az országos dal- és zene-ünnepélyek, melyek iránt mindenkor országoszerzte nagy az érdeklődés.

A dalárok bárhova menjenek, határtalan lelkesedés, őszinte vonzalom, meleg szeretet várakozik rájuk s ez veszi őket körül folytonosan.

Debreczenben már másod izben fogadja keblére az ország dalárait. 1868-ban volt az első alkalom s ime 14 év mulva ugyanoly talán még nagyobb lelkesedéssel vár reájok.

Hozta is őket az isten! Mi kész örömmel vártuk őket, — összesen és egyenként, hangoztatva:

„Éljen az ének, éljen a dal,
Benne erő van és diadal!”

Éljenek a dalárok, a magyar dalművészet lelkes apostolai! legyenek üdvözölve egyenként s összesen.

Olvasóinkhoz.

A „Debreczeni Szemle” czimű emléklap szerkesztésével és kiadásával célunk volt a helybeli és vidéki közönség részére oly közlőnyt kiadni, melyben hű, pontos, bő és tárgyilagos leírását találja mindenki az országos dal és zene ünnepélyeknek.

Lapunk rovatai úgy lesznek vezetve, hogy minden történendő esemény fel leend jegyezve, s főczélunk az, hogy minél előbb értesüljön a közönség a napi eseményekről, ép azért lapunk a késő esti órákban már kapható leend.

A versenyekről még azon estén adunk tárgyilagos szakavatott tollból jelentést.

Vidékről jött t. olvasóink feltalálhatják „Látnivalók” rovatunkban mindazt, mi városunkban leginkább érdemli a megtekintést, valamint midazt, mi tájékozásokra nézve szükséges.

Végül megjegyezni kívánjuk, hogy törekvésünk oda irányul, miszerint az ünnepély érdekeit előmozditsuk s szerkesztőségünk (mely szemben van a városházával) vendégeink érdekében minden tekintetben szives készséggel ad utba igazításokat és felvilágosítást.

Debreczen, 1882. aug. 16.

A szerkesztőség.

*

A debreczeni országos dalár- ünnepély.

Debreczen, aug. 16.

Előkészületek.

Hónapok óta folynak lázas tevékenységgel azon óriási erőfeszítést kívánó előkészületek, melyeknek feladatuk: a legnépesebb s egyszersmind a legfényesebbnek ígérkező országos dalárünnepély előmunkálatait úgy és oly módon előkészíteni, hogy daczára a még eddig nem tapasztalt nagyszámu résztvevő közönségnek, a lépten nyomon tapasztalható akadályoknak, mindamellett az méltó legyen a legnagyobb magyar város jó hírnevéhez és megfelelően az ország minden részéből ide sereglegendő dalárok városunkhoz fűzött jó reményének.

Ha mindennek daczára nem sikerülne minden tekintetben kielégíteni az igényeket, azt tulajdonításuk tisztelt vendégeink azon mostoha viszonyoknak, melyek bármely vendégszerető város körében is előfordulhatnak.

A város kinézése.

Ma már a kora reggeli órákban szokatlan élénkség volt észlelhető utcáinkon. A főutra szépen fellobogózott s ez alkalomra minden háztulajdonos által csinosan kitatarozott házaival valóban impozáns látványt nyújt. A csinos kivitelű diadalkapu homlokzatán: „Hozott Isten! Hátlapján:

„Éljen az ének, éljen a dal,
Benne öröm van és diadal.“

feliratot visel. (Utóbbi felirat nem valami irigylendő ortograficus tollából kerülhetett.)

A Szilágyi-Andaházi-féle ház erkélye, honnan az elfogadó beszéd fog megtartatni, csinosan felékített.

A fogadtatás.

Bármint vélekedjék akárki, de egyet nem fog megtagadhatni a dalárünnepélyt rendező bizottságtól, s ez egy az, hogy minden előkészület meg volt téve arra nézve, hogy a fogadtatás minél impozánsabb legyen. Városunk legelőkelőbb hölgyei napok óta versenyeztek egymás között, hogy minél nagyobb menynyiségű virágcsokrot állíthassanak elő. Tömérdék virág volt összehordva, százával ajánlkoztak szórására hölgyeink. Ugy a rendező bizottság, mint a közönség oly lelkesedetten, annyi reménnyel, annyi szép tervvel nézett a fogadtatás elé, hogy a legjobb kilátásokkal várta mindenki a nap folyamán történendőket. És mi történik?

Megered d. u. 1 órákor egy olyan zápor, minőre alig emlékszünk a nyár folyamában. És ez a zápor szünetelés nélkül szakadt fél négy óráig. Ezer szerencse, hogy a vonat 18 perczet késedelmezett, mert bizonyára sokan azt sem tudják, merre szaladjanak a zápor elől. Jupiter Pluvius azonban még is kedvezett, amennyiben pár percczel a vonat megérkezte előtt, az eső megállott. De hiába! Most már késő volt. A rossz idő következtében kissé nyomott lett a kedélyhangulat.

Ily kedélyállapotok között robogott be a várva várt vonat, melyből, midőn az impozáns vendégereg kiszállott, dörgő, levegőt rázkódtató éljenzés tört ki.

Ami a megérkezést illeti, azt következőkben adjuk:

a vonat berobogása után, peronon sorakozott előkelőségek és az összes dalártestületek által környezve **Lengyel Imre** a depr. dal- és zeneegylet elnöke mondott hangulatteljes beszédet, melyre **Simonffy Kálmán** a buda-pesti dalkör elnöke válaszolt. A beszédek után városunk hölgyei megkoszorúzták egyenkint az egyes dalártársulatok zászlóit. Rövid elhelyezés után kezdetét vette a bevonulás, mely még ily körülmények közt is nagymérvű látványt nyújtott. A menetet egy nagy zenekar nyitotta meg. Ez után következett a helybeli dal- és zeneegylet, ezután következtek az egyes dalárdák betűrendben. Különösen szép látványt nyújtott a **kolozsvári** polgári dalárda, melynek tagjai egytől egyig daliás alakok, tetőtől talpig magyar ruhában sastollas kalappal. A szegedi, kolozsvári, miskolci és szatmári dalárdák szintén kitűntek hatalmas testületeik által. A menet a tűzoltók által húzott kordonon belül hatossával szép rendben vonult a főút közepén elhelyezett diadalkapu alá, hol aztán virágessóval a szó legszorosabb értelmében elhalmozattak úgy annyira, hogy seperni lehetett utánuk az ott maradt virághalmazt.

Az üdvözlés.

A városház és az Andaházi-Szilágyiház előtti téren, az önk. tűzoltó egyesület tagja által képezett négyszögű kordonbangyültek össze a dalárok, arccal az Andaháziház felé, hol Simonffy Imre kir. tanácsos városunk polgármestere állott, mellette ft. Révész Bálint kir. tanácsos és ref. superintendens.

Simonffy Imre

kir. tanácsos és polgármester
rövid lelkesült és lelkesedést okozott beszéddel üdvözlé a haza különböző vidékeiről, városunk meghívására Debreczenbe összesereglett dalárokat, kik a

magyar dalművészet kultiválásával a nemzetiségi érzelmeket ápolják.

Bátorítja a vendégeket, hogy itt tárt karokkal vannak várva, hogy itt őszinte vendégszeretetet fognak találni, s végül kívánta hogy vendégeink boldogan sokáig éljenek.

Hosszasan tartó lelkes éljenzés kísérte e beszédet, majd annak lecsilapodása után Tóth Pál miskolczi felső leány iskolai igazgató tanár választott Follmann Alajos helyett.

Tóth Pál beszéde.

„Mélyen tisztelt polgármester ur! Itten a magyar alföld szívében, hola a szellő is szabadságot lehel, üdvözljük önt és nemes Debreczen városa közönségét azon szívvvel, lélekkel, mely a legnemesebb nagy eszmék között a daleszméjeért is lelkesedik; azon szívvvel, melyet a szabad eszmékért hord minden igaz magyar széles e hazában.

Fogadjanak önök minket azon őszinte szívvvel, a melylyel mi jöttünk ide. Isten áldja meg Debreczen városát.”

Ezután kezdetét vette az elszálásolás, mely szép rendben, zavartalan folyt le.

A nagy nép tömeg az eső csöndes megindulására sem oszlott el késő estig.

Az országos dal- és zene ünnepély tárgysorozata.

Első napon: augusztus 16-án.

Megérkezés s a budapesti délutáni 3 órai vonat megérkeztével ünnepélyes fogadás a depr. rendező bizottság és a városi hatóság által. Esti 6 órakor a Andaháry Szilágyiház erkélyéről az összes dalegyletek fogadása és üdvözlése a diszelnök és az egyesület elnöke által. Azután előértekeztet s a másnapi teendők megállapítása. Az üdvözlő beszédet a vasutnál az egyesület elnöke, a városház terén az egyesült egyletek s az igazgató választmány nevében Follmann Alajos választmányi tag s a pesti nemzeti dalkör tiszteletbeli elnöke fogja tartani. Este 8 órakor ismerkedési estély különböző helyiségekben.

Második napon: augusztus 17-én.

Reggeli 11 órakor kögyülés a városház termében és a versenybírák megválasztása s a versenyzők sorrendjének megállapítása. 10 órakor első összpóba. Este 6 órakor a szíuházban első dalverseny Erkel Gyula „Ébresztő” pályadíjnyertes műnégyesével.

Harmadik napon: augusztus 18-án.

Reggeli 10 órakor daláregyesületi közgyűlés a városház termében. Az elnöki jelentés felolvasása. A tisztikar leköszönése. Az új tisztikar megválasztása Daláregyesületi ügyek s indítványok tárgyalása. Alapszabályok módosítása. 10¹/₂ órakor 2-ik összpóba. Esti 7 órakor a színházban 2-ik dalverseny szabadon választott magyar négyesekkel.

Negyedik napon: augusztus 19-én.

Reggel 9 órakor a közgyűlés esetleges folytatása. 10 órakor 3-ik s utolsó összpóba. Esti 7 órakor nagy összelőadás a színházban a kitűzött műdarabokkal s zenekarkisérettel, Huber Károly országos karnagy vezénylete mellett.

Ötödik napon: augusztus 20-án.

Reggeli 9 órakor közgyűlés s az új tisztválasztás eredményének kihirdetése. Esti 6 órakor diszhangverseny a színházban, az e célra megnyerendő fővárosi művészek közreműködésével. Esti 9 órakor a debreczeni dal- és zeneegylet által az ünnepélyi vendégek tiszteletére tánczvigalom az általa kijelölendő helyen.

Hatodik napon: augusztus 21-én.

Reggel 9 órakor zárulás a városház termében. A versenybírák ítéletének kihirdetése. A díjak kiosztása. Búcsuvétel, kivonulás elutazás a déli vonatokkal.

Hol vannak elhelyezve a dalárdák?

A „Bikában.”

1. H. böszörményi iparos ifjusági dalkör. 2. Budai dalárda. 3. B. Csabai dalkör. 4. Báttaszéki dalárda. 5. Aradi dalegylet. 6. Pécsi dalárda. 7. S. Ujhelyi dalkör. 8. Ungvári dalárda. 9. Lőcsei férfi dalkör. 10. Kolozsvári dalkör. 11. Hódmezővásárhelyi dalkör. 12. Szegszárdi dalárda. 13. Szegedi dalárda. 14. Pesti nemzeti dalkör. 14. Nagy-mihályi dalárda. 16. Miskolczi dalárda. 17. Losonczyi zene-és dalkör. 18. Kolozsvári polgári dalegylet. 19. Losonczyi dalegylet. 20. N. körösi dalárda. 21. Jászberényi dalegylet. 22. Zombori Casinó egyleti dalárda. 23. Győri ének és zene akad. 24. Tordai dalkör. 25. N. Szebeni magy. dalkör.

A „Hungáriá”-ban.

1. Apathini dalárda. 2. Sárospataki ref. ének-kar. 3. Rimaszombati dalárda. 4. Szathmári férfi

dalegylet. 5. Huszti dalegylet. 6. B. gyarmati dalegylet.

A „Frohner“ vendéglőben.

1. N. becskerei dalárda. 2. Szegedi polgári dalárda. 3. Szentesi dalegylet. 4. Pankotai magán dalkör. 5. Losonczy dalegylet.

H i r e k.

Az első vendég.

Dalárünnepélyünkre Ajtainé (K. Papp Miklósné), vagy legigazabb nevén Szabó Pepi asszony volt az első vendég Kolozsvárról, kinek hódítóan kedves egyénisége már hétfőn, augusztus 14-én a délutáni vonattal jelent meg városunkban. Dalárdánk néhány tagja visszaemlékezve azon feledhetlen kedves modorra, melylyel őket az ő „kis mamájuk“ dédelgette a mult dalárünnepély alkalmával Kolozsvárt, egész csendben kivonult a vasúthoz, s midőn a kedves vendég kiszállott, dörgő éljenekkel és egy óriási, gyönyörű virágcsokorral fogadta. A csokrot rövid, csinos beszéd kíséretében Berghoffer István nyújtotta át, mit a meglepett vendég hódító mosollyal köszönt meg.

Egyenruha.

A kolozsvári polgári dalárda tagjai egytől egyig magyar ruhában fognak dalárünnepélyünkön megjelenni. — Bizonyára szép látványt fognak nyújtani. (Nyújtottak is. Szerk.)

Királyunk születésnapja és dalárain k.

Folyó hó 18-ikán, vagyis királyunk születésnapján, úgy a ref. mint a róm. kath. templomokban isteni tiszteletek fognak tartatni. Ezen isteni tiszteleteken az összes nálunk megjelent dalárdák részt fognak venni. Az isteni tisztelet 8 órától 9-ig a ref. templomban fog megtartatni. A programban megállapított napirend pedig csak ez isteni tiszteletek után veszi kezdetét.

Helyes intézkedés.

A verseny alkalmával előre láthatólag óriási lesz a hőség színházunkban. — E végből a rendezőség igen helyesen úgy intézkedett, hogy napok óta öntözteti úgy a színház fedelét, mint a porondot és a színpadot. Ma pedig a reggeli órákban a jó Isten is segítette a rendező bizottságot eme munkájában tulságosan is.

A losonczyi és r.-szombati dalárdák megérkezése.

A losonczyi és r.-szombati dalárdák a tegnapi esteli vonattal érkeztek meg városunkba. Daczára,

hogy az ünnepélyes fogadtatás ma délután fog megtörténni s így minden nemü ünnepélyesség ki volt zárva, mégis mintegy 100—150 ember vonult ki, hogy ha egyebet nem, egy szívélyes „Hozott Istent“ vagy egy lelkes „éljent“ kiálthasson.

A vonat megérkezése után a kiszállókat (kik közül a losonczyiak vörös tollat, a r.-szombatiak kék-fehér szalagos kalapot viselnek) Lengyel Imre elnök és a helybeli dalárda tagjai várták a peronon s kölcsönös üdvözlések után nyomban kezdetüket vették az elszállásolások, melyek meglehetősen rendben folytak le.

A diadalkapu két oldalán tribunok vannak elhelyezve, melyekről városunk hölgyei fogják intézni a virágszórást a megérkező dalárookra. Szépen felvannak még diszitve az indóház és a Bika vendéglő.

A miskolcziak kitüntetése.

A miskolczi dalegyletet megérkezésekor azon kitüntetés érte, hogy Zivuska Ferenczné ő nagysága két nagy értékű selyem, arannyal kivarott szalaggal lepte meg azt, a mely azonnal fel is tétetett.

A debreczeni szobrok megkoszorúzása.

A lelkes miskolczi dalegylet megérkezésekor legelső kötelességének tartotta, hogy az 1849-ben debreczeni csatában elesettek emlékét és a „Csokonai“ szobrot egy babér és egy mirtus koszorúval megkoszorúzza.

Diszebéd.

Szombaton a „Biká“-ban tartandó diszebédre előjegyzések a dalárda tagjai által körözött iveken tehetők, vagy pedig a vendéglő helyiségében. Egy teríték ára 2 frt.

Látnivalók.

1. A ref. nagytemplom. (Nyitva reggel 7 órától 10-ig.)
2. A kollégium, a nagy templom háta megett. (Nyitva egész nap.)
3. Ugyanott a nagyszerű könyvtár. (Nyitva minden nap délelőtt.)
4. Ugyanott a muzeum. (Nyitva délelőtt.)
5. Ugyanott a természettani szertár. (Nyitva délelőtt.)
6. Ugyanott a rajziskola. (Nyitva délelőtt.)
7. Az emlékkert. (A kollégium előtt.)
- 8.) A fűvészkert. (A kollégiumtól balra.)

9. A Csokonai kert, Csokonai ércszobrával.
(A kollégiumtól jobbra.)

10. Csokonai születési háza. (Darabos-utca.)

11. Csokonai siremléke. (Hatvan-utcai temető.)

12. A népkert. (A vasut mellett.)

13. A gázgyár. Ugyanott.

14. A cukorgyár. (A gázgyár mellett.)

15. Petőfi egykori lakóhelye. (A népkert mellett, Sáska ház.)

16. A róm. kath. templom. (Sz. Anna utca.)

17. A kegyesrendiek gymnasiuma. (A r. kath. templom mellett.)

18. A r. kath. temető. (Sz. Anna utca végén.)

19. A színház. (Czegléd-utcán.)

20. A ref. nagy temető. (Czegléd-utca végén.)

21. A városháza. (Piacz-utca.)

22. A gőzmalom és gőzmalmi-kert. (Péterfia utcától balra.)

23. A nagyerdő. (Péterfia utca végén.)

24. Zenede helyisége, (Piacz-utca Dégenfeld ház.)

25. A belső gazdasági tanintézet.

26. A külső gazdasági tanintézet.

27. A ménlőtelep.

Az előértekezéslet.

A városház nagy termében fél 7 órakor megtartva.

Simonffy Kálmán központi elnök jelenti, hogy Bartai Ede rendes elnök betegsége miatt nem jelenhetett meg s ő helyettesíti. Üdvözlí és buzdítja az egybegyűlt tagokat.

Simonffy Imre kir. tanácsos mint diszelnök örömet fejezi ki, hogy Debreczent jelölték ki az ünnepély helyéül, mit nagy megtiszteltetésnek vesz, annyival inkább, mert itt e városban a hatóság minden kulturális mozgalmat figyelemmel kísér. Ajánlja magát a gyűlés kegyeibe. Lelkes éljenzéssel fogadtatott.

Id. Ábrányi Kornél titkár jelenti, hogy a juryválasztási módok megállapítása szükséges s e tekintetben egy bizottságot kér kiküldeni a dalegyletek kebeléből. Elfogadtatott.

A losonczi elnök indítványozza, hogy a debreczeni egyet elnöke hívja össze a közgyűlés előtt ez értekezésletet.

Lengyel Imre helyiségül kijelöli a zenede termeit, az egyet elnökeket 8 órára hívja meg. — Jelenti továbbá, hogy a Casinó elnöksége felajánlotta termeit. Éljenzés mellett köszöntetett meg.

A karnagy uraknak figyelmébe ajánlja hogy a kollégium több terme próbákul átadatott. Ábrányi Kornél indítványozza hogy a közgyűlés 11 órakor legyen. Elfogadtatott.

Benigm Sámuel indítványozza hogy a jelenvények jelentessenek be s a lapokban tétessenek közzé; helyeseltetett.

Lengyel Imre indokolja hogy a összelőadás ismételtetésének az az oka, hogy a nép is felfoghassa ennek az ünnepélynek a jelentőségét. A főiskolába lesz ez, kéri a dalárokat hogy ezen az előadáson jelenjenek együtt meg. Helyeseltetett.

Végül Ő felsége születés napján tartandó isteni tiszteletre hívja meg a dalárokat. Ezzel az ülés végett ért a diszelnök éljenzésével.

Hangverseny a színházban.

Holnap csütörtökön este 7 órakor lesz a verseny, az első melyen 15 alatt megnevezendő dalárda fog versenyezni.

A darab, melyet előadnak „Ébresztő” című pályanyertes mű Erkel Gyulától.

Jelentkezett a következő 15 dalárda s a következő sorrend mellett léptek elő:

1. B.-Csabai dalkör.
2. Kolozsvári dalkör.
3. Kolozsvári polgári dalegylet.
4. Losonczi dalegylet.
5. M.-Vásárhelyi dalkör.
6. Miskolci dalegylet.
7. Pesti dalárda.
8. Pesti nemzeti dalkör.
9. Rimaszombati dalárda.
10. Szathmári férfi dalegylet.
11. Szegszárdi dalkör.
12. Szegszárdi dalárda.
13. Szegedi polgári dalárda.
14. Szentesi dalegylet.
15. Ungvári dalárda.

Verseny díjak:

- I. díj: Debreczen város díja.
- II. díj: Debreczeni hölgyek díja.
- III. díj: Debreczen dalárda díja.

Gép olaj

Belföldi, angol és olajbogyóból sajtolt legfinomabb minőségű gépolajt, olvasztott fagyut, kendent gép tisztításhoz, úgy szintén Belgiumi szekérkenőcsöt valamint szabadkézzel készített dohány zsineget bel és külföldi ásvány gyógy és savanyu — vizeket valódi milly gyertyát; bel és külföldi sajtokat, tátrai és lipthói turót, macaróni tésztát és tarhonyát.

Legfinomabb

kétszer tisztázott Roorbachi czukrot nagy és kis süvegekben, úgy szintén koczkadarabokban

igen jutányos árban,

valamint gyümölcs befőzéshez közép finom czukrot süvegekben ajánl

Geréby Fülöp.

Vidéki megrendelések mint rendesen, gyorsan eszközöltetnek.

Hirdetéseket e lap részére jutányos árban
felvesz a kiadó tulajdonos
Zichermann Herman.